

Paolo Cognetti

Jos, în vale

Traducere din limba italiană
de Cerasela Barbone

POLIROM
2024

Cuprins

Valsesia.....	7
Gardianul forestier.....	25
Cum să petreci iarna.....	79
Femeie în apă	111
O, casa tatălui meu.....	143
Bătălia copacilor	159
<i>Nota autorului</i>	167

Ca să nu ajung ca șoarecele ăla, la șaișpe ani l-am lăsat baltă pe tata și m-am dus să muncesc pe șantier. Mai întâi ca salahor, apoi l-am întâlnit pe René, care m-a învățat să pun plăci de ardezie pe acoperișuri. *Piode*, le spunem pe la noi. Azi oamenii frig carnea pe ele, odinioară însă se foloseau pe acoperișurile caselor și aici casele tradiționale sunt de patrimoniu, astfel că munca era garantată. Plăcile trebuie schimbate din când în când. Nu mai știe nimeni să facă asta. E o rocă de șist, adică se despică în așchii, și cu cât plăcile sunt mai subțiri și ușoare, adică bune să stea pe un acoperiș, cu atât sunt mai fragile, se sparg foarte ușor. Cu René petreceam pe acoperișuri opt luni pe an, pe jumătate goi, arși de soare. Din martie până în noiembrie, cam așa. Îi dădeam o mână de ajutor și între timp învățam cum să aleg piatra, să o modelez cu dalta, să o găuresc cu burghiul ca să pun două dibluri, totul fără o să fac fărâmițe.

Era o meserie care-mi plăcea, dar pe urmă erau celelalte patru luni, cele petrecute pe pământ. René avea modalitățile lui de-a petrece iarna, mai ales vânătoarea și barul. Și eu după el, ascultător.

Cobor în vale ca într-una dintre acele dimineți. Mi-am atârnat barda la curea și am repornit motocicletă pe care o foloseam atunci. Când aveam douăzeci de ani, gaborii închideau ochii în legătură cu numărul de înmatriculare: eram un muncitor care mergea la lucru. Astăzi, în schimb, sunt un emigrant care s-a întors acasă și mă opresc la Sporting chiar dacă e noiembrie, terenul de tenis e acoperit cu o prelată de plastic și, în mijlocul prelatei, o băltoacă mare reflectă cerul.

Nu e probabil nici zece dimineața, dar pe cine găsesc acolo, la tejghea, cu un vin alb în fața botului? Parcă a fost ieri.

O, Fredo, îmi zice René, ți-au dat drumul?

Decorul e de epocă, zic eu.

Ia te uită ce unealtă ai acolo, ai nevoie de un permis de portarmă.

Tu vorbești.

Închinăm pentru prietenie și, cum se întâmplă prin părțile astea, în scurt timp din doi suntem trei, și din trei devenim patru. Pe al treilea nu-l cunosc. Al patrulea, zis Johnny, e unul cu care am ajuns în arest de Crăciunul din '85. Într-o seară am distrus o discotecă și am rupt câteva scaune pe spinarea unor turiști, niște milanezi veniseră aici la schi și apoi și-au petrecut vacanța în spital. Nu-i suportam, sau poate avea legătură cu fetele, cine-și mai amintește. Ne-au băgat la zdup. Peste noapte, încercând să-i explic motivele mele șefului de post, i-am spus că ei veneau de la Milano și eu din Fontana Fredda, un sat cu douăzeci de suflete aflat la 1.800 de metri altitudine, și astfel m-am pricopsit cu porecla care mă însoțește.

Milleotto! zice el.

Salut, Johnny, zic eu.

Toată lumea la treabă, ă?

Cineva trebuie s-o facă, zice René.

Johnny bea un rând cu noi și între timp dă pe goarnă amănunte despre o anumită partidă de vânătoare, să-i spunem așa, de care a auzit prin zonă. Stabilită chiar pentru dimineața aia, devreme, din câte se pare, nu departe de-aici. E evaziv și nu știu pe cine ia la mișto, ceea ce de obicei înseamnă că pe tine te ia la mișto. Apoi îmi amintesc de câinii morți, mă bag în discuție și întreb:

Despre ce vânătoare vorbești, Johnny?
Vânătoare de lup?

Sau de câine, zice cel al cărui nume nu l-am înțeles.

Cum-necum, zece minute mai târziu ne aflăm toți patru în mașina de teren a cuiva, ducându-ne undeva. Ziua e cenușie și electrizantă. Dimineață tipică de toamnă în valea mea.

După Fior di Roccia ieșim de pe drumul județean. O apucăm pe un drum neasfaltat

care coboară, îmi dau seama unde mergem și, când zăresc apa, mi se strânge inima. Dacă te-ai obișnuit cu râurile canadiene, dacă ai doborât copaci de-a lungul râului Fraser sau ai pescuit somoni în Kootenai, e înduioșător să revezi Sesia după șapte ani, e un torent pentru copilași. În timp ce urcăm pe el, îmi amintesc cum ne ducea tata să prindem păstrăvii de contrabandă. Punea într-un borcan o bucată de carbid, din acelea care odinioară se foloseau la lămpile cu acetilenă, făcea o gaură în capac și îl arunca într-un ochi de apă. Când carbidul intra în contact cu apa, producea acetilena și borcanul exploda. Tata nu făcea asta ca pe un sport: apoi ne trimitea să vindem păstrăvii în restaurantele din împrejurimi și erau cumpărați cu bucurie. Așa cum erau cumpărate capra-neagră sau capra-alpină în rarele dăți când prindea vreuna.

Astăzi nu e apă, când trecem prin vad cu greu ajunge la podeaua mașinii. Mă uit cu atenție în căutarea unui salt, a unei umbre

care să țâșnească în viteză. Dacă aș fi păstrăv, aș sta exact acolo, în groapa aia mai întunecoasă și mai adâncă. Ne ținem după urmele unor anvelope, ne hâțânăm încă un pic, până când dăm de două mașini de teren parcate printre vreascuri și coborâm și noi, însă revederea râului mi-a dat o stare de melancolie.

Johnny și celălalt o iau pe jos în căutarea vânătorilor. Eu zic că rămân să păzesc mașina, René că nu are chef să mărșăluiască: și după ce au plecat ceilalți, cotrobăie în benă, deschide o cutie provenind din pivnițele de vin ale cooperativei vinicole, scoate o sticlă și ia o șurubelniță dintre uneltele de sub banchetă. Văd că e o metodă sigură.

Nu e mai rapid să ai la tine un tirbușon?
Îl întreb.

Îl uit mereu, zice el.

Adie vântul pe albia râului și îmi vine cheful să aprind un foc. În fața mașinilor e un mesteacăn întins pe pământ, uscat. Iau